

P a m ě t i

z obce

Z Á J E Z D E C

a o k o l í

Usnesením obecního zastupitelstva ze dne 6. března 1924 byl František Jukl, rolník v Zájezdci, ustanoven kronikářem zdejší obce. Před ním byla tato práce nabídnuta Františku Medunovi, rolníku v Zájezdci, ale jmenovaný nebyl zdejším rodákem, a proto ho zajisté nezajímalo sebrání podkladů k událostem v minulosti naší obce. František Jukl převzal tuto práci jako zdejší rodák s radostí. Ostatně zákon ze dne 30. ledna 1920 č. 80 ukládá povinnost všem obcím ve státě pečovat o řádné a pečlivé záznamy místních událostí a paměti do obecní kroniky.

František Jukl se narodil 4. ledna 1890 v Zájezdci v domě číslo 17, který tehdy vlastnili jeho rodiče. Po vyjití z řestocké obecné školy a později ze zimní hospodářské školy v Chrudimi, převzal po rodičích hospodářství v domě č. 12, kde nyní tráví svůj odpočinek. Jeho zásluhou došlo k sebrání všech historických podkladů a na tomto základě došlo mnou v roce 1936 k prvnímu sepsání kroniky od nejstarších událostí naší obce až do roku 1935. Během německé okupace a po osvobození v roce 1945 nebylo v záznamech pokračováno. Pověřením Okresního národního výboru v Chrudimi ze dne 2. prosince 1957 byl jsem namísto Františka Jukla jmenován kronikářem a rovněž tak na přání Místního národního výboru v Zájezdci, a proto jsem celou kroniku přepracoval. Tato kronika má 240 listů. Mimo jiné jsem použil zápisů z pozemkových knih naší obce č. 221 a 222 z 18. století, které jsou uloženy ve Státním ústředním archivu v Praze – Dejvicích. Tento ústav jsem v lednu roku 1955 navštívil.

Mám vztah k Zájezdci především jako rodák. Narodil jsem se 4. října 1915 v domě číslo 7 a můj původ jest lidový. Svými rodiči jsem byl vychován k přímosti, čestnosti a nezištnosti. Dosáhl jsem plného středoškolského vzdělání s maturitou a pracuji toho času v peněžnictví. Jsem činným antifašistou od roku 1939. V době německé okupace jsem odešel mimo svoji vlast za účelem dobrovolného vstupu do československé zahraniční armády západní skupiny a jako její řadový příslušník jsem bojoval na půdě Francie. Jako rovnoprávný člen armád protihitlerovské koalice poznal jsem na své cestě řadu evropských, asijských zemí jako Německo, Maďarsko, Rakousko, Jugoslaviu, Řecko, Francii, Turecko a Syrii. Měl jsem možnost poznat a proplout celou oblastí Středozemního moře od Beyrouthu přes Alexandrii, Alžír a Marseil konče. Tolik v krátkosti z mé minulosti. Mohu říci, co byl nacismus v praxi. Jsem obyčejný, prostý člověk denního života a mou snahou je podat v těchto zápisech skutečnost života a událostí jak se sběhly. Jest nepopíratelnou skutečností, že nynější společenský řád dává všem lidem tolik možností, o čemž naši předkové za feudalismu a kapitalismu jen snili. Bude proto dobře, aby čtenáři jak mladí především, ale i starší, porovnali rozdíl dnešního života se životy a osudy lidí za dřívějších dob i na tak malém kousíčku historie, jež jest obsahem této kroniky naší obce.

11. února 1962

František Hess
t.č. kronikář

XII. století až do r. 1620

Již koncem XII. století byla zdejší krajina osídlena. Asi v první polovině XIII. století byla v držení Bohuslava a paní z Lubna. O této zemanské rodině se takřka nezachovalo žádných zpráv a stop.

Roku 1318 byla ves Zájedec rozdělena v zemanské díly. Toho roku byli Radstav z Čankovic, Jindřich a Budislav z Trojovic, Zvěst z Honbic a jiní předvoláni k Zemskému soudu pro učiněné škody v Niškově, Svakově a Poděšíně. Václav ze Zájedce se svými syny (1319) a Libuška ze Zájedce poháněli několik zemanů k soudu, protože páchali škody v Trojovicích a v Zájedci, kde měla Libuška zapsané věno. Později patřil díl Zájedce klášteru v Hájku u Tržku.

Podle záznamu z roku 1454 předložil Hynek z Waldštejna úpis, vystavený převorem tohoto klášteru Čeňkovi z Wartenberka. V úpisu bylo uvedeno, že klášter dluhoval Čeňkovi 120 kop grošů splatných ve třech letech. Pro jistotu vykázal 25 kop grošů platu na všech Zájedci a Trojovicích.

V té době byl Jan Lebka ze Zájedce svědkem, když Jan Čelák a Mikuláš, bratři ze Soslávek, koupili od Arnošta Flašky z Rychenburka ves Úhřetice. To vedle jiných událostí vysvědčil Jan Lebka ze Zájedce roku 1456. Část majetku, která byla duchovním zbožím, byla asi za husitských válek zabrána světskými pány a připojena k podlažickému zboží, s jehož jedním dílem byla připojena ke Strádovu; alespoň Jan ze Strádova 8. března roku 1438 zastavil Alšovi z Bitovan, Beneši z Křivého a Janovi z Lípy za 600 kop grošů Strádov, Drahotice, dvůr Trojovice s podacími částí vsí Přestavlk, Zájedce aj., avšak tito jmenovaní páni roku 1444 prodali tento majetek Janu Slonovi ze Sedlávej. Byl tedy, jak se zdá, asi jeden zemanský dvůr v Zájedci.

Na začátku XIV. století byl zájeddecký dvůr v držení hrochovotýneckého panství. Když byly obnoveny zemské desky, dal si zapsati roku 1543 Hroch Týnecký z Mezilesic týnecké zboží, k němuž patřili dva dvory v Zájedci, do zemských desek. Roku 1544 pan Bohuše Kostka z Postupic prodal své i zájeddecké zboží Hrochovi z Mezilesic a na Týnci a jeho manželce Barboře.

Roku 1550 prodal Hroch dva selské dvory v Zájedci Petru Hamzovi ze Zábědovic a o něco později prodal tamže třetí selský dvůr Prokopovi Štítnému, ale již roku 1558 Hroch od Štítného (který držel Týnec s příslušenstvím po Hamzovi) zpět do svého vlastnictví všechny tři selské grunty v Zájedci. Později připadlo zájeddecké zboží k rosickému statku a tím i rodině Talacků z Ještětíc.

Po smrti Václava Talacky přibral jeho syn Jan do svého majetku ves Trojovice (bylo to při druhém dělení trojovického statku), Zájedec aj. Podle Janova kšaftu ze dne 25. dubna 1592 jeho manželka Eva z Poličan místo svého věna 1 500 kop grošů dostala dědičně a mocně ves Zájedec s lesem u Smrčku. Po Janově smrti a po různicích Eva upustila od kšaftu a dostala 1 500 kop věna a místo Zájedce a lesa u Smrčku 1 000 kop. Zájedec zůstal na určitý čas v majetku trojovického zboží. Na Trojovicích uvázlo 1 100 kop.

Dne 4. prosince roku 1600 Marjána Berbistorfová z Ještědic se sestrou Gizelou Talackovou z Ještědic prodaly ves Zájedec s platy, robotami, slepicemi, vodotočinami, lukami, pastvinami, lidmi usedlými i neusedlými, též i na těch gruntech rozenými, vdovami, sirotky, s kusem lesa u Smrčku mezi lesy Myšky ze Žlunic na Zaječicích s hony a myslivostí, matce Evě z Velehrádku a na polních Mančicích, provdané za Viktorina Hradeckého z Bukovna, za 3 250 kop míšenských grošů. Paní Eva postoupila dcerám ještě krčmu, kterou koupila na jejich gruntech. Tím se stal Zájedec samostatným statkem. Roku 1603 paní Eva ohlašuje zde a platí dávku ze 3 poddaných. Podle záznamů vybíral zde sbírky a berně Viktorin Hradecký z Bukovna na Zájedci a Trojovicích. Tyto přikoupil roku 1615 na 11 200 kop a roku 1616 vložil do zemských desek.

Po roce 1620

Roku 1620, kdy byla bitva na Bílé hoře, posílá vrchnost z naší osady pět vojinů stavovským ku pomoci.

Za třicetileté války navštívily náš kraj také švédské hordy a několikrát jej poplenily. Poprvé se objevily roku 1639, podruhé roku 1643, po třetí roku 1645, po čtvrté roku 1648.

Ve výkaze šlechty chrudimského kraje ze dne 29. února roku 1624 je uvedeno, že Trojovice a Zájedec náleží Jindřichovi Bořkovi Hradeckému, synovi Viktorina Hradeckého. Jindřich tohoto roku zemřel. V seznamu katolické šlechty chrudimského kraje z roku 1628 je uveden nový držitel Zájedce pan Jáchym Zumr z Herštic. Jeho manželka Kateřina z Ještědic a na Zájedci, vdova po Bořkovi Hradeckém z Bukovna, koupila roku 1630 za 800 kop míšeňských grošů dům v Chrudimi od Hamzy Bořka ze Zábědovic. Jáchym Zumr z Herštic na Zájedci držel roku 1638 ještě tyto grunty při městě Chrudimi. Roku 1641 přikoupil s manželkou Kateřinou plesovský dvůr v Chrudimi, který po dvou letech zase prodali. Roku 1654 byli v Zájedci čtyři poddaní (chalupníci: Matěj Podaný, který měl 9 korců, Václav Zavádil 4 korce, Vít Vítkův a Matěj Bartoš po 3 korcích polí). Zahradníci – baráčníci tu byli tři: Václav Mandelík, Viktor Dědek a Adam Zalabák.

Roku 1665 za panování císaře Leopolda začaly se psáti farní matriky. Zájedec byl přidělen k farní vsi Trojovicům. Roku 1661 Kateřina Zumrová z Ještědic (+ 1662) odkázala plesovský dvůr synu Václavovi, který jej zanedlouho za 2500 zlatých prodal Václavovi Stráníkovi z Kopidlna.

Spor poddaných roku 1670 – 74

Jako komisař v době sporu poddaných proti Chrudimi se uvádí Hynek Ferdinand Talacko z Ještědic na Zájedci

Haugvicové z Biskupic

V době panování císaře Karla VI. držela Zájedec rodina Haugviců z Biskupic. Tato rodina měla svoje sídlo v Březovicích (rodinná hrobka byla pod starým kostelem v Chroustovicích). Dle matričního výtahu narodil se dne 8. února roku 1730 urozenému a statečnému rytíři, královskému hejtmanovi chrudimského kraje panu Václavovi Františku Haugvici z Biskupic a paní Barboře Felicitatis hraběnce Brabanské, syn, kterému bylo dáno při křtu jméno Jan Nepomucký, Václav, Norbert, Wilém, Kajetán, František z Paulu, Wedeis, Theofilus. Kmotrem byl rytíř Norbert František Haugvic z Biskupic, pán na Štěpánově, královský krajský hejtman čáslavského kraje. Svědky byli urozený a statečný pan Wilém Sofor z Byl,

pán na Businově a Modletínu, svědkyní Barbara Brabantská rozená Příkorská z Dobřic. Její předek Arnošt bojoval pro husitům v bitvě u Ústí nad Labem roku 1426. Úmrtní zápis ze dne 22. června roku 1710 poznamenává: Herula Cecilie, dcera jasného a urozeného pána Haugvice, zemřela jeden a půl roku stará a pohřbena jest v hrobce kostela chroustovického. Roku 1758 zemřel Jan Nepomucký Václav a po jeho smrti byly statky prodány.

Sochy Jana Nepomuckého

V letech 1725 – 1729 došlo k fanatickému uctívání Jana Nepomuckého a jeho prohlášení za svatého přičiněním jezovitů, kteří současně šířili i mariánský kult. Postavením sochy Jana Nepomuckého a Marie z nákladu Haugvice vrcholilo úsilí jezovitů vymýtit z mysli lidu všechno to, co mělo vztah k Janu Husovi a k víře českých bratří.

V našem kraji měla jezovitská misie stálé sídlo v jezovitské residenci v Luži – Chlumku. Postavení obou soch bylo při cestě, jež tehda byla hlavní cestou vedoucí do zájezdeckého dvora ze sídla Haugviců na Březovicích.

Biskupské panství

Roku 1749 prodal rytíř Václav František Haugvic z Biskupic, pán na Zájezdci (tak se podepisoval), Zájezdec biskupovi Janu Josefu, hraběti Wratislavovi z Mitrovic za 27 000 zl. Roku 1753 Wratislav jej odkázal svým nástupcům, kteří jej měli v držení až do roku 1799. Tím se stal Zájezdec duchovním zbožím a s robotou podléhal správě chrašického dvora.

V domě číslo popisné v Zájezdci 15 (výměra 5 korců) bylo 52 dní ruční roboty a 12 večerů předání lnu. Dle ústního podání byl každý povinen robotovati dva dny s koněm a 4 dny ručně a kdo jel do Prahy na arcibiskupství s proviantem, bylo mu odpočítáno 6 dní. Kořalku a pivo byli poddaní nuceni odebírat z kořalen a pivovarů náležejících jejich vrchnosti. Zájezdečtí odebírali pivo z podlažického pivovaru. Kořalna byla ve vesnici (pálení). Zdanění lihu obstarávali financové ze Skutče. Vypráví se také jedna historka o nepodařené várce kořalky, kterou prý tehdejší kořalečníci vypustili do stoky a plovoucí husy se jí prý opily!

Roku 1770 byl vydán zákaz nutiti poddané sedláky k odebírání kořalky a zároveň rozkaz opatření domů čísly. Jest to **období josefínských reforem**.

Hlad a neúroda roku 1771-72

Roku 1772 v důsledku hladu došlo ke zřízení kontribučenských obilních fondů. Císařským patentem ze dne 9. června 1788 bylo nařízeno, aby každý sedlák i chalupník odváděl jistou část obilí (z let úrodných pro neúrodná léta), aby nemuseli ve špatných dobách trpěti hlad a nouzi.

Z naší obce odváděli osadníci obilí do rychetního špýcharu v Chrasti (v místech sokolovny) R.1926 byl zbořen. Obilí přejímali Motyčka z Horky a Pavlíček z Podlažic. I pro svoje dobro dovedli toho lidé využítkovati. Když někdo potřeboval peníze, přišel jednoduše do špýcharu, kde si vypůjčil ku příkladu 5 korců pšenice. Tuto prodal obratem krupaři a měl peníze pro svoji potřebu. Po žních v ustanovený den se obilí odvádělo. Když dotyčný neměl, odvedl jen nádatek. (1/2 věrtele na 5 korců; ten musel odvésti – byl to jakýsi druh úroku). Zájezdečtí měli protekci u jakéhosi mlynářského chasníka Balíčka, který jim dával dobrou míru. Co tedy přeměřili, to svorně popili a domů přijížděli pozdě večer.

Založení pozemkových knih

Císař Josef II. byl přesvědčen, že zrušením roboty zvýší státní příjem a počátek částečného zrušení byl již učiněn na statcích odňatých duchovním řádům. Tím přišly tyto statky do dědičného nájmu a selské usedlosti z nich vzniklé se nazývaly emfidejní usedlosti. Dědičný nájemník byl povinen složit tržní cenu za část dvorského stavení ve 3 letech. Tím však jeho kupecká povinnost neskončila. Dotyčný musel ze zakoupeného gruntu, polí a luk předpláceti čtvrtletně do důchodu určitý poplatek a tímto způsobem splácel dluh. Kdo by špatně platil nebo špatně spravoval svoji usedlost, mohl mu ji hospodářský úřad odejmouti a jinému předati. Cena měřice polí byla odhadnuta na 25 zlatých, která se hned neplatila, nýbrž splácela po 1 zl 6 krejcarích do důchodu. Kdo by řečenou cenu při převodech zamlčel nebo skutečnou cenu zmenšil, měl opět důchodní úřad právo odebrati zamlčujícímu majiteli usedlost a předati jinému. Všechna další břemena vzniklá tímto způsobem dotyčný přejímal. Mimo jiné zavazoval se pod ztrátou gruntu neškoditi zvěři jako bažantům, zajícům aj., a nežádati žádné náhrady za škodu učiněnou zvěří. Za direktora Kozla se platilo čtvrtletně předem do důchodu v Chrasti ze stavení 1 zl. 28 krejcarů a tataž částka z pole.

Gruntovní knihy č. 221 a 222 vsi Zájezdce byly založeny za patronátního panování Jana Leopolda Háje, královéhradeckého biskupa. Toho času jsou uloženy ve Státním ústředním archivu v Praze - Dejvicích. V těchto knihách jsou provedeny zápisy ze zakoupených gruntů, polí a luk různých zájezdeckých občanů ve smyslu hořejšího vysvětlení. Tyto zápisy jsou obsáhlé a obsahují i různé dlužní úpisy čili obligace. Pro získání představy níže uvádím jen některé v původním rozsahu a znění podle tehdy užívaného slohu. Jsou staré kolem 200 let a jsou psány švabachem:

Zápis

Jana Ráčka na hospodu zájezdeckou

Z milostivě vysoce vrchnostenského úřadu kancelářského biskupsko hradeckého panství Chrasti s mocí tohoto zápisu vůbec známo se činí, obzvláště tu, kde by toho potřeba ukazovala, kterak s vědomím o obzvláštní vůli Jich Excellence vysoce důstojně velebného vysoce urozeného pána pana Hermana Hanibala, svaté římské říše hraběte z Blumegen i apoštolské milosti biskupa v Hradci Králové, Jich císařské královské apoštolské milosti rada – Jan Ráček k zdejšímu panství dědičně patřící poddaný, tu ve vesnici Zájezdci vynacházející vejsadní hospodu od Josefa Pelantského, kterýž poslední takovou pro množství zdělaných dluhův dále držet v stavu nebyl, v těch mezích, právech a případnostech mimo k ní dědičně přináležejícíma vornýma poli pod 12 korců pražské míry vejsevku tak, jak od předešlých hospodářů držána a užívána byla, pro sebe, manželku a potomky své za sumu hlavní 340 zl. pravím třistačtyřicet zlatých a 2 korce pšenice dědičně jest koupil a takovou nejen pokojně v dědičném užívání a držení míti má, nýbrž i také ji přes čas třetímu prodajně propustiti může, však ale s tou podstatnou vejminkou, aby takový prodej předně s vědomím milostivé vrchnosti a dle předpisu práv gruntovních, za druhé žádnému cizímu komukoliv poddanému člověku panství Chrasti, jakož i také za třetí do rukou mrtvých jež jsou: klášteru, kostelu a špitálu nižádným způsobem se nestalo a více skrze poslední vůli ut donativum inter vivos ann guvennga demum aliv modo ad transferendum dominium habit na fundacy neb jiné legáty pod jakýmikoliv vymyšleným způsobem odkázané býti můžou, nýbrž takové darování neb odkaz, nešť on jsa inter vivos sen mortis causa neb per testamentorum legatum vždy za neplatné uznána býti má.

Jakož i také kdyby tato hospoda a k ní přináležející případnost budoucně do cizích rukou do prodeje přišla, jeden každý kupující zavázán jest z celé smluvní tržové sumy z každého zlatého tak nazvané laudemium per 3 kr mimo kancelářských accidencí do důchodu vrchnostenského panství Chrasti zaplatiti a zapraviti. Mimo toho povinen bude nadřečený kupující Jan Ráček z té hospody spolu i v tej při ní užívaných rolí a společných případností každoročně per 26 zl a tak při vyjití každého Quartálu po 6 zl 30 kr do praveného důchodu chrasteckého ochotně platiti.

Nápodobně také z panského podlažického pivovaru a nikde jinde s hojnou a dostatečnou forotou piva (však ale skrze vlastní dovážení) i také vejsadní kořalku jako jiný šenkýři bráti je vždycky bez upomínání ve výsadní ceně do důchodu platiti a při tom též pod žádným vymyšleným způsobem pod pokutou 3 kop mišenských buďto falšovaný anebo nedostatku téhož dopadnouti se nenechá. Všechny při tej hospodě se nyní a i budoucně vyskytující správa pod jakýmkoliv jménem ona jest na svůj vlastní náklad os possesor vésti a vždycky stavení v dobrém stavu držet povinna jest a se zavazuje.

Konečně pak kdyby ten neb onen držitel té často opáčené hospody přes všechno nadání skrze nějaké nehospodářství přes polovici jeho jmění do dluhu upadl anebo kdyby k seznání bylo, že on pro dluhy dálejc hospodařiti nemůže, v takovej příčině vždycky ve vrchnostenské moci zůstává, takovou hospodu se všema k ní příslušnýma případnostma prostředkem veřejné licitace k vypokojení jeho věřitelům inšimu do prodeje pustit, přes to ale všechno milostivá vrchnost sobě přede všema jinýma kupci v koupě přednost práva zanechává, onu hospodu v takovej ceně co by jinší kupec za ní dáti si umínil, zase k svej ruce ujmouti a napotom také třetímu znovu zaprodat moci. Pro potvrzení a pevnějšímu držení přítomného kupujícího a prodávajících listu jest v moci úřadu kancelářského v konci postavený podpis a přítlačení mně milostivě svěřeného úředního insigne.

Jenž se stalo na kanceláři v Chrasti dne 1. Octobris roku 1772

Josef Pesch, správce

-.-.-.-

Zápis Václava Hesse ze Zájezdce

Dne a roku níže psaného mezi panem Janem Ráčkem prodávajícím z jedné, pak Václavem Hessem kupujícím z druhé strany, stala se následující nezrušitelná smlouva a sice: Jsouc již hospoda v obci Zájezdci s případnostma sub NL 7, na kterou zápis synu Janovi Ráčkovi toliko s vejhradou práva věřitelův pro jeho štěstí obdržel, ve veřejné licitaci na Antonína Chmelíčku prodána, a obdrževše takovou Jan Ráček v cestě narovnání proti náhradě od 200 zl od Antonína Chmelíčka zase nazpátek z toho ohledu, aby takovou budoucně zeťovi svému Václavovi Hessovi proti 800 zl skrze on Antonínovi Chmelíčkovi náležitě navrátil, dědičně beze všeho daní vejminky připadla, protož také Jan Ráček takovou hospodu s případnostma, svobodnému jdu a průjezdu jak takovou užíval neb užívati mohl, postupuje a tímto Václavovi Hessovi k budoucímu dědičnému a vlastnímu užívání postoupil, za sumu tržovou 800 zl, pravím osm set zlatých, z kteréžto tržní sumy, byvše v hotovosti zaplácena se nastupujícímu kvituje a právní odevzdání té hospody dosahuje.

Všeobecné daně přijímá, jenž v níže psané povinnosti a vejmínkách pozůstávají od datumu zápisu na sebe vstupuje. Předně bude nastupující povinen do vrchnostenského důchodu ročně 26 zl jménem nájmu v ¼ letním placení odvésti, za druhé – pivo z podlažického pivovaru jako i domácí kořalku bráti a pod pokutou 3 kop míšenských dobře šenkovati a vydávati. Za třetí - že nastupující kupec takovou hospodu vždy s vědomím vrchnosti prodati zase může, za čtvrté – že sobě vrchnost tak jako v předešlém zápisu zaznamenáno jest, v příběhu prodeje právo přednosti a mimo kancelářského accedenci to tak nazvané laudemium ze zlatého 3 kr za tržní sumu vyhrazuje. Konečně za páté – povinen jest šenkýř svým nákladem hospodu v dobrém stavu zachovati a do polovice zabředlnosti nepadnouti, pokudž v tom pádu vrchnost sobě právo vyhrazuje, takovou hospodu jinému prodati moci. K potvrzení toho tento trh, který s povolením vrchnostenského úřadu bez přítomnosti stran do knih gruntovních vtělen býti může nejen obě strany vlastnoručně podepsaly, ale i níže psaných svědkův k bezeškodnému podpisu dožádaly. Jenž se stalo v Zájezdci dne 21. Novembris 1792.

Jan Ráček odstupující, Václav Hess přistupující, Václav Kysela, rychtář a svědek toho, Jan Žďánský, konšel svědek toho. Přítomný trh do knih gruntovních vtěliti se povoluje. Chrast dne 10. Xbris 1792. Helfert

- . . . -

Parcelace dvora. Lidnatost.

Parcelace dvora byla provedena roku 1799. Ale již dlouho před tím vznikla kolem dvora selská osada.

Tak roku 1677 bylo v Zájezdci 74 lidí starších 12 let a za 122 let čítala tehdejší obec již 47 čísel, z nichž bylo asi 24 gruntovních a ostatní povstala z rozparcelového dvora

Rozdělení občin

Patentem ze dne 5. prosince 1768 byla přísně zakázána pastva dobytka na občinách ; všechny obce měly býti přeměněny v pole a rozděleny mezi osadníky, aby každý z nich mohl býti lépe živ a svá postulata lépe odváděti. Také podruhově museli dostati určité dílky na obcích (též odváděli postulata). Naše občiny či obce začínaly u splavu a končily až u Přestavlky. Vlastnily je tři obce: Zájezdec, Trojovice a Přestavky. Když byl jmenovaný patent uskutečněn, byly svolány komise, které měly za úkol tyto pozemky rozdělit. Tak se stalo i zde. Komise úřadovala v přestavlkém zámku. Komisař, který přijel z Nasavrku, ptal se osadníků, zda si přejí rozdělit pozemky na tolik rovných dílů kolik je usedlostí nebo podle výměry, která ke každé usedlosti patří. Podle prvního způsobu dělení připadl by dvorům právě takový díl jako těm nejchudším. Avšak trojovští bojíce se určitého zkrácení, snad také z nepřízně k domkařům, rozhodli se pro druhý způsob dělení. Trojovský rychtář Jelínek (č. 27) prý volal: „urozený pane, podle usedlostí!“ Po pěti minutách, které byly dány na rozmyšlenou, vypadalo toto rozdělení takto: přestavlký dvůr přes 8 jiter, ostatní přestavlkští osadníci přes 5 jiter, trojovský dvůr přes 8 jiter, ostatní trojovičtí 6 jiter 1434 čtver. sáhů. Zájezdec něco přes 5 jiter. Jsou to nynější „záhony“, kde se dosud říká na obci. Vypráví se, že komisař byl přestavlkým víc „k ruce“ a naměřil jim širší díly nežli našim osadníkům, což bylo znatelné na zdejších „záhonech“.

Židé

Roku 1790 27. března bylo do naší obce posláno 22 židovských rodin na základě gubernálního nařízení. Jedenáct rodin obdrželo domky a druhých jedenáct bydlelo asi společně nežli si postavily svá obydlí. Židé měli vlastní pozemkovou knihu. Jejich domky byly označovány římskými čísly. Doposud toto označení František Jukl pamatuje. Teprve později na žádost obce byly změněny, takže naše obec měla do té doby dvojí označení domů: arabskými a římskými číslicemi. Z každého pátého čísla zaplatila židovská obec 30 zl, které byla povinna v 6ti letech po pěti zlatých ročně spláceti. Mimo to platila dotyčná rodina čtvrtletně 2 zl do důchodu. Dohromady zaplatili 121 zl.

Uvádím zde jména židovských rodin, které v naší obci bydlely:

Markus Hafner, Josef Wohrajsky, Tomáš Wohrajsky, Jakub Rosenbach, Jachim Wohrajsky, Michal Bezručka, Josef Červinka, David Klain, Bernard Freinel, Isák Tausik, Enoch Wohrajsky, Abraham Bezručka, Markus Netl, Isák Kraus, Josef Spaciner, Natan Stainer, Mojžíš Poper, Bernard Straser, Salomon Eisner, Michal Wohrajsky, Jakub Fanta, Salomon Tausik.

Židé většinou obchodovali. Mezi zdejšími osadníky měli mnoho zákazníků.

Stavba synagogy

Roku 1845 vystavěli si Židé v naší obci modlitebnu. Stávala v místech Juklovy zahrádky. Obrys (oplocení) této zahrádky odpovídá základům bývalé modlitebny. Plán jim vypracoval stavitel Tomiško z Chrudimě a stavbu provedel Vavroušek, řezník, hostinský a podnikatel staveb z Hrochova Týnce. Náklad na modlitebnu si opatřili z milodarů od svých souvěrců, které obešel Klain Herman. Navštívil souvěrce až v Uhrách. Herman Klain vyprosil 3 000 zl. Když byla stavba skončena, nebyli starší židovské obce spokojeni. Nechtěli ji přijmouti, že je malá, menší o 1 m nežli bylo plánováno; právě o to co obnášel okolo dlážděný chodník. Z této pře měl vzniknouti soud a Vavroušek viděl, že prohraje. Ale přece na Židy vyvrál! Bylo to právě před židovskými svátky, a tu podnikatel dostal nápad. Přišel ke starším obce a pravil: „Jak vidím, při mám prohranou, ale to nevadí. Tu máte klíče, vykonajte si pobožnost a u soudu se srovnáme.“ Židé svolili. Vzali klíče, jsouce rádi, že si mohou vykonati pobožnost. Protože však vzali klíče před soudním srovnáním, při prohráli. Totiž, kdo si dá ušít boty a 14 dní v nich chodí a potom je zase vrací, poněvadž ho tlačí, nevezme mu je nikdo nazpět, protože už v nich chodil. A podobně dopadli Židé. Museli stavbu přijmouti a celou částku zaplatiti, protože před soudním urovnáním sporu vykonali v nové modlitebně pobožnost.

Židovská škola

Roku 1860 podali starší židovské obce žádost o povolení míti svou vlastní školu a slibovali, že budou všechny dávky platiti jako dříve na řestockou školu. Povolení si sice vymohli, ale slíbenou dávku nechtěli platiti, a konečně se uvolili platiti jenom polovic. Škola byla v domku pod kapličkou. První židovský učitel se jmenoval Nai. Vyučovalo se německy. Škola byla pod dozorem vikáře z Hrochova Týnce, který chodíval zkoušeti. Starší židovské obce chodívali mu naproti až ke „svatým“. Aby se děti vycvičily v české řeči, měly v pátek a v sobotu navštěvovati řestockou školu. Povinné a přísné to nebylo. Roku 1870 přestalo se vyučovati v židovské škole a děti navštěvovaly řestockou školu. Poslední židovský učitel se jmenoval Lovöstein. Židovské matriky obstarával Žid, který dříve prodělal zkoušku z vedení matriky. Výtahy posílal na faru do Hrochova Týnce.

Židovské sňatky

Sňatky měli židé dvoje. Právoplatné sňatky byly ty, které byly zákonem povoleny. Druhé sňatky. „pod komínem“ byly před zákonem neplatné. Tyto sňatky místo rabína vykonával některý jejich učitel a děti povstalé z těchto manželství byly označeny jako nemanželské a před zákonem nesly jméno po matce. V noci chodila hlídka a často takové manžele od sebe rozváděla, aby se snad židé mnoho nerozmnožili.

Židovský hřbitov

Pozemek pro hřbitov dostali Židé od hradeckého biskupa zdarma, ale pole pod a nad hřbitovem přikoupili židé Herman Klein, Filip Šmídl za 800 zl vídeňské měny.

Zaměstnání Židů

Židé v naší obci se nejvíce zaměstnávali obchodem. Kupovali vlasy (šedivé byly nejdražší), kůže, kosti, staré železo, obilí aj. V sobotu v šábese se scházeli i cizí Židé a hemžilo se jich na návsi tolik, že nebylo možné pro jejich zástupy projít. Židé kupovali od zdejších hospodyň denní potřeby a dobře platili. Měli svého košeráka, který měl malý domek nad dolní louží; měli i svého řezníka, který měl krám v domě Františka Bočka. Po množství Židů v naší obci se sem nechtělo žádné bohaté děvče provdati.

Roku 1871 dne 7. června obdržela židovská obec vlastnické právo na synagogu, školu, koupadlo a domek „pod zelenou“.

Z napoleonské války

Zdejší občan Kout se zúčastnil válečných tažení proti Napoleonovi.

Bohužel, svých zkušeností a vědomostí využil ve svůj prospěch. Využíval důvěru svých sousedů, kterým říkával, že půjde do Vídně k císaři prosit o zrušení roboty. Kout vybíral peníze na cestu, a pak místo do Vídně - 14 dní na půdu. Za 14 dní se objevil a říkával: „Ještě to není zralý“.

Požár obce

Roku 1846 dne 6. června právě před poutem vypukl v naší obci požár, který založil Žid Klain přezdívkou zvaný Jáchymek. Byl to spekuláční palič. Lidé ho chtěli vhodit do ohně, ale on jim utekl a snad ze strachu se otrávil. Jeho hořící domek mu nikdo nepomáhal hasit, avšak to byla pro ves pohroma. Vzniklý vítr požár rozšiřoval; blízko ohně byly narovnané suché otýpky lesního chvojí, které rychle hořely a od kterých se vznítily střech okolních domků a chalup. Udušení požáru bylo marné. Půl vsi lehlo popelem. Požár byl obrovských rozměrů. Vypráví se, že Jan Novák a Jan Bartoníček chtějící se zachránit před rozrušeným živlem, vlezli do studně, která se dosud zachovala u čísla 20. Vody se z ní nepoužívá a je zakryta a betonovou deskou. Jest to bývalá panská studna, která přečkala staré časy. Z chrastického důchodu přijeli 2 fůry s hrachem a chlebem, aby ubožáci netrpěli hlad.

Po roce 1860

Válka roku 1866

V době rakousko-pruské války utíkali naši občané ze strachu před Prusy do Mířetic a Bystřice, ale nebylo to nutné. Prusové se ukázali dosti lidskými. V naší obci zrekvírovali 5 fůr slámy a sena a pak odtáhli k Novým Hradům. Zůstal zde pouze jediný pruský voják, který se ubytoval se svým koněm na šest týdnů v hospodě Václava Hessa. Po číslech mu museli hospodáři nosit krmení a slámu již pořezanou. Někteří z prchajících sousedů si vzali s sebou soudek kořalky a prchali až k Chotěboři do jakéhosi osamělého mlýna. Z dlouhé chvíle sbírali houby a při jednom návratu z hub uviděli ve mlýně mnoho pruských vojáků. Ze strachu utíkali polmi zpět domů. Obec jim musela poslati přípřež. Starosta Zítka půjčil vůz a Žid Flaišner koně. S povozem poslali starého Malinu. Měli radost, že vyvázli nebezpečí, a proto v Podlažicích přiložili na vůz něco piva. Ale starý Malina fůru za Podlažicemi skácel. Za to utržil výprask, ale Malina jim přece utekl. Doma ve vsi, když viděli Malinu bez koně a bez vozu, mu znovu natloukli, poněvadž se domnívali, že se nechal od Prusů obrátit. Zabit v roce 1866 nebyl z naší obce nikdo.

Pověť r. 1869 – shození sochy sv. Jana Nepomuckého

Roku 1869 za velikého pověť byla shozena socha Jana Nepomuckého, která potom nešla postavit do původního stavu. Nejspíše se musel kus při pádu rozdrtit. Délka vlastní sochy zůstala o délku noh kratší.

Zrušení rychetních špýcharů - vznik záložen

Výnosem c.a.k. krajského soudu v Chrudimi dne 9. srpna roku 1861 byly zrušeny rychetní špýchary. Zbylé obilí bylo prodáno a peníze byly uloženy v kontribučních záložnách. Tyto záložny byly spravovány voleným výborem a podílníci dostávali určitý nepatrný úrok. Roku 1882 byly kontribuční záložny změněny v hospodářské záložny.

Sbor dobrovolných hasičů

Roku 1876 vyšel zemský zákon zříditi ve všech obcích sbory dobrovolných hasičů.

Roku 1880 zakoupila naše obec stříkačku. Kolář Hemerka udělal vozík a kovář Zrucký jej okoval. Občané zapomněli dáti udělati rejd, proto utrpěli mnoho smíchu.

Státní půjčka

Roku 1855 byla vypsána státní půjčka. Aby se všechny státní papíry rozprodaly, dovoleno obcím prodati obecní pozemky a za utržené peníze nakoupiti státní papíry. Od té doby neměla naše obec žádných pozemků. V obecním majetku se dosud nacházel jeden takový státní úpis.

Lidnatost a počet domů

Roku 1837 měla naše obec 65 domů, z toho 20 židovských a 414 obyvatel. Byly zde 2 rodiny evangelické a 31 židovských.

Roku 1890 měla obec 62 domů se 329 obyvateli.

Po roce 1890

Vysázení jasanů

Roku 1891 byly zasazeny okolo dolní louže topoly, jasanů a 1 javor dne 11. března za starosty Františka Šejnohy.

Postavení kaple

Roku 1892 byla postavena v naší obci kaplička se zvonkem. Náklad se hradil z kapitálu, který náležel kontribučenskému fondu a činil 42 zlatých 66 krejcarů; dále sbírkami, jež činily 81 zlatých 95 krejcarů a ostatek přispěla obec. 30 října roku 1892 byla vysvěcena.

Krutá zima

Roku 1893 byla krutá zima a dlouho trávající. Napadlo 1 m sněhu, který ležel na polích až do konce března.

Jednání o stavbě mostu

Roku 1894 bylo mezi obcemi Trojovicemi, Přestavlkou a Zájezdcem jednáno o stavbě mostu přes potok Holetínku. Pro nepochopení zájezdeckých občanů bylo od stavby upuštěno.

Sbor dobrovolných hasičů

Roku 1897 byl založen v naší obci přičiněním Břetislava Grassingera sbor dobrovolných hasičů a zakoupena nová dvoukolová stříkačka. Náklad na stříkačku byl opatřen z milodarů. Výběřící byli od nepřejících občanů osočováni.

Po roce 1900

Stavba silnice

Roku 1903 3. března se začala stavěti okresní silnice spojující naši obec s Řestokami a Přestavlkou. Silniční spojení mohlo býti již dříve využito, ale pro nepochopení dobré věci k činu nedošlo. Naši otcové se prý vymlouvali: „Po silnici může každý zloděj, cikán i vojsko přijít do vsi.“. Naše obec přispěla na stavbu silnice 8 400 K rakouské měny.

Stavba kůlny pro stříkačku

Roku 1904 byla postavena kůlna pro stříkačku. Stará stříkačka byla vyměněna za novou čtyřkolovou za usilovné podpory starosty Františka Jánského.

Povětrí, požár

Roku 1906 v celé naší české vlasti panovalo veliké povětrí. Rozzuřený živel udělal mnoho škod. Vichřice lámala, vyvracela i veliké stromy, ničila střechy. Stodola u čísla 4 byla vichřicí rozházena a střechy domků čísla 56, 58 byly hodně poškozeny. Menších škod bylo bezpočtu. Vichřice zastihla náš kraj v době žní v srpnu a způsobila škody na obilí. Vichřice také smetla sochu Marie se základního kamene.

Tohoto roku shořela střecha páleníku, na podzim, k ránu. Protože bylo po dešti a bez větru, neměl požár takových následků. František Jukl viděl první tento požár ještě když zuřil pod střechou.

Návrh na školu u Přestavlk

V tomto roce byla navrhována stavba školy u Přestavlk. Obce Trojovice, Zájezdec a Přestavlkly chtěly společným nákladem postavit novou školu, protože se měla stavěti v Trojovicích nová škola z vyššího nařízení. Naši občané odvolali podpis roku 1908 a od zamyšleného plánu bylo pak upuštěno. Naše obec zůstala nadále přiškolená do Řestok.

Úroda ovoce

Roku 1909 se urodilo mnoho švestek a vydržely na stromech až do 19. prosince tohoto roku.

Po roce 1910

Zjevení komety

Roku 1910 bylo viděti na západní obloze kometu. Byla nazvána 1910 a starší lidé říkali, že věští válku.

Počasí

Zima toho roku byla mírná. Josef Novák sil již 19. února jařiny.

Požár hospody

Roku 1911 uhodil blesk do stodoly Václav Hessa. Požár zničil chlévy, stodolu, kůlnu, obilí a 1 prasnici.

Balkánská válka

Roku 1912 vypukla balkánská válka. Většina záložníků od 15. „kóru“ byla povolána k činné službě se zbraní. Z naší obce rukoval Antonín Kvasnička 27. listopadu do Bosny. Roku 1913 se vrátil, čímž se vykládalo, že rakousko–srbský spor je ukončen a k nové válce nedojde.

1. světová válka

Při vypuknutí 1. světové války **roku 1914** bylo ihned povoláno do zbraně 19 ročníků, muži 21–39letí. Na nádraží při odjezdu se odehrávaly smutné výjevy a pláč žen a dětí. Zástupy lidí četly s dychtivostí císařské nařízení: „Každý muž (voják) nechť opustí svoji rodinu ve 24 hodinách, a bude-li toho vlast žádati – více se nevrátí“.

Nevojáci měli radost, že nemusí do války, ale ještě roku 1914 byly dvě prohlídky pro nevojáky, v roce 1915 sedm prohlídek, v roce 1916 dvě prohlídky, v roce 1917 pět prohlídek a v roce 1918 dvě prohlídky. Doma zůstali jen staří, děti, pro válku neschopní a pak ti, kteří za úplaty se chtěli doma udržeti.

Zdražení potravin

Prvním příznakem války bylo zdražování potravin, jež stoupalo překotně až do konce války. Jeden metrický cent pšenice stál 22 – 48 K, žita 18 – 40 K, ječmene 16 – 32 K, cukrovky 2,12 K, vůl 1-1,46 K za 1 kg živé váhy.

Vyhlášky

V průběhu války byly vydávány tyto vyhlášky:

1. Zákaz hromadného porážení telat,
2. Soupis nezbytných domácích potřeb,
3. Odhad obilí každého prvních dne v měsíci,
4. Nucený odvod žita do Chrudimě,
5. Výzva, aby se upisovaly válečné půjčky,
6. Nařízení zaříditi isolační a desinfekční místnost,
7. Výkaz o stavu dobytka,
8. Nařízení o zatajování zásob (pod trestem 1-12 měsíců)
9. Kterak se má obyvatelstvo živiti za války
10. Nutné šetření chleba,
11. Zákaz sbírání klasů, odměňování snopy obilí,
12. Zákaz sbírání krmiva pro drůbež na zimu.

Rok 1915

Dne 28. srpna 1915 byly vydávány chlebenky. Dále bylo nařízeno, že bez mlecích výkazů nesmí nikdo semlíti obilí. Výkaz vydávala obec.

Jiné nařízení se týkalo množství osiva na 1 ha, nařízen výmlat obilí, soupis kuchyňských hmoždířů. Prodej cukrovky jinému nežli cukrovarům se pokutoval až 5 000,-- K. Byl zákaz pražení ječmene, nařízen soupis sena a slámy a prováděn svoz do jedné stodoly.

Rok 1916

Dne 2 dubna 1916 byly zavedeny lístky na cukr.

Uvedena v činnost tato další nařízení, jako:

1. Rozmnožování koz k výživě a k chovu,
2. Provedení známkování dobytka
3. Zákaz vybírati předčasně ranní brambory,
4. Zákaz zkrmování obilnin.

Dne 12. července 1916 byly zavedeny kávové lístky. Byly stanoveny ceny za mléko, máslo a tvaroh, a sice: mléko 1 litr za 30 h, tvaroh 1 kg za 1 K, 1 kg másla za 8 K.

Bylo zakázáno sbírání kopřiv, dále bylo nařízeno, že 1 osoba může spotřebovati denně $\frac{3}{4}$ kg bramborů, 1 vepř 5 kg a 10 ks drůbeže $\frac{1}{4}$ kg bramborů. Nařízen soupis veškerých tuků, dodávka dobytka, zákaz prodeje „z volné ruky“, jak péci chléb (60 % mouky, 40 % jiných přísad – bramborů).

Rozkázáno starostovi, aby každé přání úřadů plnil, v případě neuposlechnutí byl sesazen.

V rakouské monarchii začínala nouze, a proto byly zabavovány všechny možné věci jako bílá řepa, mák, hrách, čočka, bob, proso. Též bylo nařízeno omeziti výčep piva.

Rok 1917

Dne 5. ledna 1917 byl Josef Machatý z čísla 5 jmenován důvěrníkem pro opatrování dobytka a vzat do slibu.

Dne 9. dubny 1917 byly vydány lístky na petrolej, zmenšení lístků na cukr ze 3 kg na dobu 4 týdnů.

Občané byli vybídnuti, aby upisovali nové válečné půjčky. Císař prý sám upsal 12 milionů korun.

Dne 28. července roku 1917 bylo posláno do naší obce 15 uprchlíků, polských Židů.

Zabavováno ovoce, nařizováno sbírat kosti, kopřivy a plevelová semena. I mosazné kliky se sepisovaly.

Dne 23. listopadu 1917 byly vydány lístky na uhlí. Řestocký správce dvora byl jmenován důvěrníkem pro upisování sedmé válečné půjčky, byl svolán obecní výbor pro tento účel a žádáno, aby správce sdělil jména a obnosy těch lidí, kteří byli zbaveni vojenské povinnosti.

Rok 1918

30. ledna 1918 vešla v platnost okresní oděvna a poukazy na obuv.

Dodávka hovězího dobytka na únor tohoto roku činila 8 kusů a na březen 12 kusů. U všech občanů v naší obci (rolníků) byl nařízen soupis křížal, švestek a hrušek. Byla zabavována cukrovka a krmná řepa. Zpracování i zkrmování řepy bylo zakázáno. Krmilo se jí vojsko a ani té se mu nedalo dosyta najísti.

Okresní hejtmanství v Chrudimi nabízelo obci hlídku, která by hlídala a prověřovala úrodu. Správce Háck opět vymáhal upisovati na osmou válečnou půjčku.

Dne 2. května 1918 odebrali vojáci z **naší kapličky zvonek**. Vážil 29 kg a dostali za něj 116 K.

Dne 26. září byly zavedeny tabačenky. Při rozdělování zápalek musel býti soupis členů každé rodiny.

Rekvisice

Naše obec byla za I. světové války přímo vydírána rekvisicemi. Při rekvisici se přihlíželo k tomu, kolik kdo obhospodařuje polí a dle toho mu ponechali určitý stav dobytka. Zpravidla nechávali v chlévech pár starých krav a malých telat. Z jednoho hektaru se odvádělo 10 q žita, 18 q pšenice a 14 q ječmene. Rekvisice byly postrachem každého rolníka a i na anonymní udání přišly hledati a rabovati. Rolník z čísla 5 poslal podobný lístek. Prvního dne jej dal na poštu a druhý den tu již byli finanční strážníci. Hledali v hasičské kůlně, prohlíželi i hasicí stroj, ale nenašli nic. Toho dne hodně přšelo, a proto dále nerabovali. Dotyčný soused provedl opatrný kousek. Učinil anonymní udání, aby je zatím chytře oklamal. Že byla kůlna prázdná, nenesl další odpovědnosti.

Výměnný obchod

Jen výměnou se nechaly opatřiti potraviny, tak ku příkladu za rum, petrolej, tabák bylo možné získati chléb, máslo. Jeden pár bot stál 1 q obilí. Kvetl nerovný a hanebný obchod. Na jedné straně bohatli nečestným způsobem lidé těžíce za strašné bídy druhých.

Panoval hlad a bída.. Byly případy, že ženy – matky dávaly za trochu potravin i poslední košili. Chlévy byly vybrakovány a není divu, že kráva stále po válce až 12 000 Kč.

Podpory

Nemajetní, jako matky, manželky vojínů dostávali podpory.

Příspěvek činil na osobu 85 haléřů denně (pro děti mladší 8 let polovic). Později byly podpory zvyšovány a 1. srpna 1917 činily 1,60 K denně pro jednu osobu bez ohledu na stáří. Nesměly tyto podpory převyšovati 12 K denně.

Oběti z naší vesnice

I. světová válka si vyžádala 7 obětí na životech z naší obce.

Rakouský militarismus byl ve své krutosti bezpříkladný. Tak na příklad František Dočkal, otec 9 dětí, nezaopatřených, musel uposlechnouti výzvy a odejít do války s nebezpečím ztráty života otce a živitele rodiny.

Osudy některých zájezdeckých účastníků I. světové války

I. světová válka r. 1914 – 1918 byla válkou imperialistickou za rozdělení světa.

I občané obce Zájezdce byli touto válečnou smrtí vhozeni do vzdáleného světa a druhých světadílů. Jako zázrakem se někteří vrátili domů a dokud živi byli, vyprávěli svým bližním prožité osudy a vzájemně se doplňovali ve svých prožitcích. Tyto osudy našich občanů jsou obžalobou těch, kteří válku rozpoutali a poučením pro ty, kteří podobnými osudy neprošli, hlavně pro mladší generaci. Jest proto na místě uvést v kronice válečné strasti z různých bojišť I. světové války, alespoň některých zájezdeckých občanů pro poučení generací příštích.

+František Meduna

Bývalý voják, sloužil aktivně 3 roky od roku 1895 do roku 1898 u 21. pěšího pluku v Kutné Hoře. V roce 1914 narukoval dne 3. září jako domobranec II. výzvy ke 12. domobraneckému pluku do Čáslavě, kde byl uznán ke službě ve zbrani neschopným a propuštěn. V r. 1915 dne 6. listopadu byl však znovu odveden a narukoval 17. prosince do Velké Kaniže v Uhrách. Po praktickém výcviku byl přeložen do Štýrského Hradce, kde byl přidělen k pochodové setnině na italskou frontu. Tato pochodová setnina (marškompanie“) byla přidělena ke 409. pluku začátkem května r. 1916. Jmenovaný pluk se skládal z vojáků všech národností bývalého Rakousko-Uherska vyjma Maďarů. Plukovníkem byl maďarský Němec Petzold a armádním velitelem byl generál Borevič. Tento pluk držel úsek fronty od Gorice severovýchodně podél říčky Soči. Po 15ti měsíčním nepřetržitým pobytu v zákopech a po skončení 10. ofensivy, byl onen pluk přeložen na rumunskou frontu, kde byl armádním velitelem německý generál von Mackensen.

Po krátkém pobytu za frontou, nedaleko města Vokšány, byl opět pluk poslán do zákopů podél řeky Putny. Po 3 denním boji byl pluk rozprášen a s větší částí zajat a tak se i František Meduna dne 17. srpna 1917 dostal do ruského zajetí. Po kapitulaci Ruska a Rumunska byl přidělen k ruskému trainu Červeného kříže do rumunského města Jasů, odkud s tímto trainem se dostal do Bessarabie do hlavního města Kišiněva. Po 7 měsíčním pobytu v zajetí vrátil se na jaře roku 1918 přes Ukrajinu do Haliče, kde byl určitý čas internován a pak poslán do Velké Kaniže v jižních Uhrách. Po výslechu obdržel 3 měsíční dovolenou a po jejím vyčerpání vrátil se do obce Zájezdce, neboť nastalo shroucení Rakouska-Uherska.

+ *František Stržil*

Narodil jsem se roku 1895. K odvodu jsem se dostavil poprvé roku 1915. Byl jsem odveden v říjnu. Narukoval jsem 15. listopadu r. 1915 do Kutné Hory. Odtud jsem byl přidělen k praporu polních myslivců č. 2, který se nacházel toho času v Ružomberoku. Tam jsem prodělal výcvik a v únoru r. 1916 jsem byl poslán na albánskou frontu. Ve městě Orivači u Slavonského Brodu jsme vystoupili a tam prodělali etapní výcvik. Po krátkém pobytu byl náš prapor z Albánie přeložen na italskou frontu. V květnu jsme poprvé přišli do italských zákopů, totiž na doberdobské planině, kde viděti hlínu jest vzácnost. Jsou to jen vápencové skály. Po 14 dnech jsme byli přeloženi z Doberda na řeku Soču, přímo za Gorici, kde se sváděly nejurputnější boje o gorické předmostí. V srpnu byla 6. ofensiva. Dne 6. srpna ve 4 hodiny ráno jsem se ocitl na vysokém kopci Monte Sabatino v bodákovém útoku. Nelze vyličiti hrůzy v tomto smrtonosném okamžiku. Byli jsme úplně potřeni. Z mužstva, které čítalo ve 4 hodiny ráno 1 100 lidí, zbylo za necelou hodinu 27 mužů, mezi zbývajícími i já. Po rozkaze našeho velitele praporu majora Brojulicka jsme utíkali. Na útěku jsem přeplaval řeku Soču, což bylo velikou obtíží. Při této ofensivě jsme museli Gorici přenechat Italům a zaujali jsme pevná postavení na výšinách t. zv. Santo Marko, Santo Gabrido, Monte Santo, Santo Katharina, které se nacházejí asi 1 hodinu před Gorici. V té době jsme byli přiděleni k první sočské armádě tak zvané železné armádě generále Borojeviče; museli jsme skládati bronzový peníz na ulití jeho sochy. U této armády jsem již setrval a také prodělal 7. ofensivu, při které zuřily ty nejhroznější boje. Při 10. ofensivě v květnu, po 3 denní bubnové palbě, jsem se ocitl v plynovém útoku, který skončil pro Italy nezdarem. Ještě téhož dne jsme podnikli 10 útoků; 7 bylo italských, 3 rakousko-uherské. Při druhém jsem se ocitl v bodákovém útoku. Potom následovala 11. ofensiva, která byla velice vysilující, poněvadž dlouho trvala. 12. ofensiva, která byla pořádána se strany Rakouska, byla velmi prudká. Prolomili jsme italskou frontu a postupovali jsme za Italy přes "Gorici až k řece Piavě. Náš prapor měl průzkumné poslání. Při této úloze praporu jsme měli i světlé chvíle, že jsme měli hodně vína, ale ještě strastiplné chvíle, protože jsme neměli chléb. Na řece Piavě jsme pobyl až do roku 1918 – 24. dubna, kdy jsem onemocněl a byl tak poslán s transporty raněných a nemocných do Vídně. Odtud jsem přijel do Zájezdce na dovolenou. Avšak nežli jsme se vrátil z dovolené, nemoc se mi vrátila. Léčil jsem se v pardubické „karanténě“. Dne 28. září 1918 jsem byl superarbitrován a prohlášen válečným invalidou. Tím jsem v hrubých rysech popsal moji účast ve válce 1914-18.

Josef Mrkvička

Narodil jsem se 11. prosince roku 1889 v Zájedci. 27. července 1914 jsem narukoval do Casteluova v kotorské boce v Dalmacii. Byl jsem přidělen k 47. divizní pekárně. Prodělal jsem první útěk rakousko-uherské armády ze Srbska mezi 20. – 25. prosincem r. 1914. Asi 1 ½ roku jsem byl na italské frontě u Tolnínu v polní pekárně. Byl jsem také 6 měsíců v nemocnici. 1 ¾ roku jsem byl ve Skadaru v Albanii. Za 14 dní po rozpadu rakousko-uherské armády jsem se stal vojenským pekařem u Národní Rady v Dubrovníku. Domů do Zájedce jsem se vrátil v druhé polovině roku 1918. Za republiky jsem dosluhoval 3 měsíce. Do zálohy jsem byl jmenován desátníkem.

+ *František Mrkvička*

Byl odveden asi začátkem září r. 1914 v Gorlici v západní Haliči, kde byl ihned jako rekrut internován. S větším transportem byl poslán k pluku do Čáslavě. Někdy v lednu r. 1915 odešel na ruskou frontu. Od 6. března roku 1915 jest nezvěstný. Poslední jeho stanoviště byl užocký průsmyk v Karpatech (1. pluk vídeňské domobrany).

Josef Novák

Narodil jsem se r. 1893 v Zájedci. Dne 25. srpna 1914 jsem narukoval do Čáslavě a odtud do Przemyslu v tehdejší Haliči, kde jsem byl přidělen k pevnostnímu dělostřelectvu. Pevnost Przemysl byla obležena Rusy, kteří ji chtěli dobýt násilím. Ještě v poslední chvíli odjelo z pevnosti do Uher asi 20 tisíc vojáků. Po té bylo město obleženo dokola ruským vojskem, které vykopalo zákopy a ohradilo je silným ostnatým drátem, aby nemohlo býti přepadááno z pevnosti. Zatím v pevnosti nastal hlad a bída, cesty byly zaváty sněhem, koně a lidé podvyživení. Celodenní strava byla: černá káva z praženého ovsa bez cukru, 250 gramů chleba na 2 dny, k obědu 3 lžíce vařené rýže a 3 lžíce koňského masa se zapraženou omáčkou. Kdo byl slabší tělesné konstrukce, onemocněl z podvýživy. Dokonce psi a kočky nesměli volně přeběhnouti po ulici, sice byli ihned zastřeleni a snědeni. Koním, místo sena, dávali vojáci shnilé došky. Ubíhal den za dnem při zprávách, že nám přijde pomoc, ale marně. Jednou v 10 hodin večer jsme vyjeli z Vilče. Po mnohých zastávkách přijeli jsme na určené místo. Pěchota, sestavená z dělostřelců, byla hnána před ruské kulometry. S nepořízenou vraceli se zbytky nazpět a hnány na druhou stranu pevnosti. Mužstvo, zesláblé hladem, padalo jak mouchy. A pomoci žádné. Důstojníci odejeli do města – a my jsme stříleli bez cíle. Pak přišel rozkaz zničit děla, pušky, stromy a postřílet koně. Mnoho zásobáren bylo vyhozeno do povětří, telegrafní tyče byly přerušeny. Pevnost se vzdala, a za několik hodin projížděli městem kozáci. Zajatí vojáci byly sehnáni na velkou louku a rozděleni na 3 proudy. Na velikonoce jsem se ocitl v zajateckém táboře v Kijevě. Oddtud jsem byl s ostatními zajatci transportován přes Charkov, Samaru, Orenburk, Kazalensko do Taškentu, a odtud zpět do Kazalenska. Zde na této písčité pláni, kde není ani keře a vítr věje pískem jako sněhem, zahynulo mnoho našich vojáků. Zde jsme byli rozebírání na práci k mužíkům, u kterých se nám vedlo daleko lépe. Léta uběhla, a já v roce 1919, po dlouhých útrapách, jsem se navrátil do své drahé vlasti a rodné obce.

+ František Boček

Narodil jsem se 14. ledna r. 1892 v Rosicích u Chraští. Roku 1913 jsem byl odveden v první odvodní třídě a nastoupil jsem do Čáslavě k 21. pěšímu pluku, kde jsem si měl odbyti tříletou presenční službu. Roku 1914, právě když mi uplynul 1 rok vojenské služby, vypukla válka.

Ihned byl můj pluk transportován na ruskou frontu. Ještě toho roku jsem byl zajat (29. listopadu). S ostatními zajatci byl jsem eskortován do zajateckého tábora v Rusku, tj. v Omsku, hlavním městě Sibíře. Odtud jsem byl poslán na práci v malé vesničce Nikolajevce. Za pobytu v Nikolajevce jsem se naučil čísti a psát ruský a zde jsem se dočetl v novinách o vzniku našich legií. S několika druhy jsme se na selském povoze nechali dovésti na nejbližší železniční stanici a po té jsme přijeli do Omska, kde bratři měli „sborný punlet“, něco na způsob doplňovacího velitelství. Zde jsem byl podroben lékařské prohlídce a potom zařazen k 1. pluku legií dne 1. května 1917. Po vojenském výcviku jsem byl zařazen jako instruktor k 9. pluku „Karla Havlíčka Borovského“. Armádním velitelem byl Bohdan Pavlů a plukovním velitelem byl plukovník Petřík.

Jako příslušník ruských legií jsem se zúčastnil prudké srážky s Němci u Bachmače, kde nám chtěli překaziti přístup k sibiřské magistrále, po níž jsme měli přijít do Vladivostoku a pak na bojiště ve Francii. Proto naše vojsko prohlásila Francie za součást svojí armády. Tato cesta byla plná obtíží a nebezpečí, především v době revoluce. Takřka krok za krokem jsme se dostávali k cíli naší cesty do Vladivostoku.

Ve Vladivostoku r. 1920 jsme byli naloděni na americkou loď Minikundu. Odtud jsme koncem června vypluli směrem do Kanady, kde jsme byli přivítáni našimi krajany i samotnými Američany. Odtud na anglické lodi Protesilaus jsme připluli do Hamburku. Zde nám Němci nechtěli dovolit přístup se zbraněmi v rukou. Po vyjednání dali nám k dispozici vlak, kterým jsem projížděli Německem ke své vlasti. Němci činili úmyslně potíže; teprve v Bavořích se nám dostalo lepšího přivítání. Zde nás pohostili kávou a chlebem. Z Bavor jsme přijeli do jihočeského Písku, odtud do Prahy a pak do Mostu. Z Mostu jsme se vrátili opět do Prahy, odkud jsme každý odjel ke své rodině.

Josef Mířek

Narodil jsem se 21. prosince r. 1897 v Zájezdci. Když roku 1914 byly vylepeny plakáty s textem „Mým národům ..“, zdaleka jsem netušil, že bych se do této války podíval. Však také na mě brzo došlo, a to z jara roku 1915, kdy byla mobilizace ročníku 1897. Musel jsem tedy k odvodní komisi. Byl jsem tomu nerad, neboť jsem se narodil 21. XII. 1897 – tak mi tedy scházelo 10 dní do příštího roku a mohl jsem na další rok vyváznout. Bylo mi tedy necelých 18 roků když jsem byl odveden.

V říjnu roku 1915 jsem narukoval do Čáslavě a odtud jsem byl poslán za plukem do Velké Kaniže. Jako 18. „marška“_ odjížděli jsme přes Vídeň, Balatonské jezero do Przemyszlů ke Kovelu nalevo od Lucka. Byli jsme umístěni zemljankách (baráky v zemi). Za týden jsem se ocitl v zákopech. Rusové útočili po 3 dny prudkou střelbou. Za týden jsme šli do zálohy. Zde za frontou byla všeska „pakáž“. Tak i u nás byli dva komedianti, kteří udělali kolotoč a loutkové divadlo.

Vybíralo se po 20 krejcařích na válečnou půjčku. Avšak žádný z nás nechtěl platit. Který zaplatil, měl místo cvičení školu, a který odepřel, chodil cvičit, jak jsme říkali „klencáky do foroty“.

Zatím Rusové dělali nástup. Byla to Brusilova ofensiva v červnu r. 1916. U Lucka jsme obsadili jeden pahorek (1 prapor). Za námi, jako záloha byl druhý prapor a třetí prapor tvořili Maďaři. Byli jsme skoro sami Češi. Rusové byli vzdáleni asi 400 kroků. Měli jsme 8 kulometů a každý 4 ruční granáty, které nám dal pan obrst, abychom se lépe „drželi“. Od jednoho k druhému běželo „Ani ránu!“ V poledně, místo oběda, začali Rusové útočit šrapnely a granáty a v 5 minutách za křiku „ula-la, ula-la!“ stál nade mnou Rus. Chtěl jsem si vzít na cestu do Ruska aspoň plášť, avšak Rus energicky se slovem „skarej“ (spěchej) ukazoval mě do Ruska. Tedy bez rány jsem se dostal do Ruska!

Šel nás transport asi 11 000 mužů. Celý transport táhl 18 dní, dnem i nocí při malých přestávkách až do Kijeva-Dárnice. V dárnickém táboře jsem spal na písku pod širým nebem. Dostával jsem jísti jednou denně a ještě málo a špatně. Za to vši jsme měli dostatek. V týdnu jsem odjížděl s transportem do Chersonu, kde jsem se sešel se zdejším občanem Františkem Machatým. Do Chersonu chodili sedláci vybírat zajatce na práci. Přišel mužik a jednoho potřeboval. Hned jsem se tlačil k němu. Padl jsem mu do oka a hned se mě ptal jestli umím jezdit s lošaděma (s koňmi). Rusky jsem nerozuměl, jen jsem kýval hlavou. Venku stál vůz s párem koní a chazjajnkou (panímámou). Poručil mi, abych sám jel. Tak jsem se dostal k sedlákovi, a sice do vesnice Orešky asi 12 verst od Chersonu. Ivan Ivanovič Záchorčenko byl dobrý člověk, přezdívkou zvaný pupkatý, protože byl širší nežli delší; měl 75 desjatin polí. Vše mě svěřil i prodej obilí. Jednoho dne přišel strážník, abych odešel zpět do lágru. Sedlák mě nechtěl za žádnou cenu pustit, a proto šel sám do města. Toho dne mě musel propustit a odevzdati do lágru v Chersonu. Druhého dne nám bylo sděleno, že pojedeme do „sachrných závodů“ (cukrovarů), jeli jsme však do uhelných dolů. Zde jsem pobyl několik měsíců.

Jednoho dne mě kamarádi přinesli ruské noviny, kde můj bratr Bohumil mě hledal. Bratr byl v Petropavlovsku za kuchaře. Zde bylo asi 150 Čechů.

Když jsme se dověděli o zakládání legií, pozvali jsme si komisaře. Ihned se nás přihlásilo 70. Odvezli nás na vozech do Jekatěrinoslavi (Němci nám ukazovali oprátky). Zde se nás sešlo asi 1 500. Na cestu jsme dostali od narozených zde Čechů potraviny a odjížděli jsme přímo do Borispolu v černigovské gubernii. Dne 4. června 1917 jsem se přihlásil do legií a byl jsem přidělen k 5. pluku T. G. Masaryka. První divize byla na frontě a my jsme obsazovali stanice. V té době vypukla v Rusku revoluce. Na frontě rusko-rakouské jsme nebyli nic platni. Jeli jsme tedy do Francie. Avšak u Bachmače jsme se srazili s Němci, kteří nám chtěli překaziti sibiřskou trať „Učareditelné sobránie“ chtělo, abychom odevzdali veškerý vojenský materiál. V Penze jsme tedy odevzdali většinu zbraní a ponechali si jenom několik pušek u rot pro ochranu. Po magistrále jsme se dostali až do Vladivostoku tj. 5 pluků, polovina 6. pluku a polovina 7. pluku. Poslední část byla ještě v Penze. Ve Vladivostoku jsme obsadili význačná místa a zpět se vraceli k bratrským plukům. Podotýkám, že jsem původně jel do Vladivostoku dráhou, která vede z Čity přes Chabarovsk. Tato trať jest celá na bažině. Naproti bratrským plukům jsme táhli po mandžuské dráze přes Čínu. Tato trať se spojuje v Čitě. Na této trati leží města Charbiu a Cicigár. Když jsme se k sobě probili, zastavili jsme se v Charbinu, kde bylo několik tabákových továren. Pak jsme jeli do Vladivostoku a pomalu jsme se evakovali domů. Já jsem odejel z Vladivostoku 23. dubna 1920 na lodi Amerika. Na této lodi nás jelo okolo 5 000 vojáků a 500 mužů lodní posádky. Do Honkonku v Číně jsme přijeli 28. dubna 1920. Na pevninu jsem jel v motorovém člunu. Přál bych každému vidět toto krásné město!

Zde naše loď přibrala náklad uhlí a pitné vody. Vypluli jsme 9. května r. 1920 do Singapuru. Zde jsme se dívali na toto krásné město z paluby naší lodi. Dne 11. května 1920 jsme vyjeli a za 5 dní jsme připluli do města Colombo na ostrově Ceylonu. Toto město jsme si důkladně prohlédli. Odtud jsme vypluli dne 19. května 1920 a pluli okolo ostrova Sokotry, Rudým mořem až do Suez, kde nás malý parník převezl suezským kanálem do Port-Saidu. Tam jsme připluli 31. května 1920 a poslední cestu nastoupili 3. června a zarazili až v Terstu. Do Terstu jsme připluli 9. června 1920, odkud vlakem jsme přijeli do Českých Budějovic. Odtud za 14 dní jsme přijeli do Prahy. Byli jsme ubytováni ve Štefánikových kasárnách, Praha II. Poněvadž zde bylo málo vojska, musel jsem sloužit až do prosince r. 1920.

Na Nový rok 1921 jsem přijel do Zájezdce. Teprve za 5 ½ roku jsem spatřil svůj domov a rodný kraj. Za tu dobu jsem prošel hezkých pár tisíc kilometrů, poznal mnoho národů, prožil mnoho pěkného a také špatného. Docela zhruba jsme načrtl svoji cestu kolem světa. Snad za pár desítek roků nebude tomu leckdo věřit.

+ Václav Práza

Narodil jsem se roku 1891 v Zájedci. Při vypuknutí války narukoval jsem do Čáslavě ke 12. zeměbraneckému pluku. Odtud jsem byl poslán na ruskou frontu. Dne 26. října 1914 jsem byl raněn do ruky. Dne 25. března 1915, v dukelském průsmyku v Karpatech, byl jsem zajat. Celý pluk šel do zajetí. Deset dní jsme šli pěšky přes Polsko, a teprve v Rozvadově jsme nasedli do vlaků. Jeli jsme do zajateckého tábora v Tambově přes Moskvu. Odtud jsem byl vřaděn do zajateckého tábora na Sibiři (přes zimu). Na jaře jsem byl poslán do chersoňské gubernie na velkostatek. Dne 25. března roku 1919 jsem se vrátil do vlasti. Po příchodu jsem v nové republice dosluhoval ještě 9 ½ měsíců v Praze.

1. republika

Rok 1919

Volby

Dne 31. ledna 1919 byl vydán zákon, podle kterého se volilo obecní zastupitelstvo bez rozdílu pohlaví. Voleni mohli být ti, kteří byli starší 26 let, a volilo se buďto dle poměrného zastoupení, anebo podle relativní většiny. Všechny volby do všech obcí ve státě se konaly dne 15. června 1919. V naší obci se volilo dle relativní většiny. Voleb se zúčastnily dvě politické strany: republikánská a sociálně demokratická. 77 hlasů obdržela strana republikánská, 71 hlasů strana sociálně-demokratická. Obecní zastupitelstvo bylo zvoleno z republikánské strany:

Novák Josef, Motyčka František, Sitař Josef, Meduna František, Machatý Josef, Stržil František, Kroutil Čeněk, Malínský Jan, Dočkal František, Roušar František, Jánský František, Jukl František.

Starostou byl zvolen p. Josef Novák; Josef Machatý a Josef Sitař za členy obecní rady.

Dne 4. července 1919 bylo skládání slibu. Jako komisař byl přítomen p. František Teplý, řídící učitel z Trojovic.

Nucený pacht

Správa rosiického dvora přidělila naší obci nucený pacht ve výměře 22 hektarů orné půdy. Do 16. dubna 1919 musel být podán seznam uchazečů. Byl jim přidělen lán pole „U remízku“ za tratí, který byl později vykácen. Při rozdělení vznikly určité neshody a nepřijemnosti.

Roku 1919 se urodilo hodně žita, ženě začínaly teprve 15. srpna.

Rok 1920

Počátkem roku 1920 byla založena Československá církev. Jen malý počet občanů změnil svoje náboženské vyznání.

Elektrifikace obce

V polovině srpna 1920 začala se stavěti v naší obci elektrická síť. Kabel již kladen roku 1914. Již tehdy měla se stavba projektovati, ale pro nedohodnutí byla projekce elektrické sítě oddálena. Stavba elektrické sítě způsobila v naší obci mnoho mrzutostí, hlavně bylo poukazováno na veliké 2 000 % přirážky. Stavba byla přesto provedena. Celkový náklad činil 120 tisíc korun.

Zemědělství

Na podzim roku 1920 zuřila mezi dobyt看 naší obce ostře nakažlivá nemoc paznehtníku, slintavka a kulhavka. Čtyři dospělé kusy hovězího dobytka padly této zhoubné nemoci za obět.

Ceny obilí a zemědělských plodin:

1 q žita a pšenice stál 190 Kč, 1 q ječmene a ovsa 175 Kč, 1 q cukrovky 26 Kč,
1 q brambor 42 Kč.

Cena dobytka a drůbeže:

Hovězí skot 1 kg živé váhy 12 Kč, 1 kg vypařeného vepře Kč 32, krmná husa stála až 200 K.

Po roce 1920

Rok 1921

Pěstování čekanky

Roku 1921 byla na našich polích pěstována čekanka Pole se k osázení čekanky připravilo podobně jako k osetí cukrovkou. Firma Franck z Pardubic zapůjčila secí strojek a dala k dispozici své zaměstnance.

Na podzim r. 1921 bylo veliké sucho, takže podzimní setí obilí se značně opozdilo.

Ceny obilí: 1 q pšenice až 420 Kč, žita 350, ječmene 365 Kč, 1 q otrub stál 220 Kč.

Založení ochotnického spolku

Roku 1921 byl založen v naší obci divadelní spolek „Havlíček“. Svoji činnost zahájil divadelní hrou „Jakou našel Jakub metlu na zlou Teklu“ od Václava Kosmáka.

Rok 1922

Cesta

V březnu r. 1922 koupila naše obec od p. Rudolfa Ornsteina, Aloise Dočkala, Františka Šťovíčka z Trojovic části polí za účelem spojení veřejných cest, které se dříve spojovaly u potoka. Stará cesta byla prodána p. Šťovíčkovi a sice 3 Kč za 1 m². Obec platila jmenovanému za vykoupnou cestu 5 Kč za 1 m²

Žádost o pole od řestockého dvora

V květnu r. 1922 bylo usneseno obecním zastupitelstvem podati si přihlášku na přiděl polí od řestockého dvora. V kladném případě se počítalo s tím, aby přidělené pole bylo vyměněno s polem Františka Šťovíčka z Trojovic, který dlouholetým nájmem od hrochovo-týneckého dvora jej získal expropriací.

Dražba stromů

V prosinci r. 1922 bylo usneseno v obecním zastupitelstvu prodati ve veřejné dražbě jasanů a topolů okolo dolní louže. K dražbě však nedošlo, protože se jejich cena zdála koupěchtivým příliš vysoká.

Ceny obilí a plodin značně klesly:

u pšenice na 140 Kč, u žita na 84 Kč a ječmene na 120 Kč.

Rok 1923

V tomto roce byl propuštěn ze služby obecní sluha p. František Kout, a sice pro skácení a rozštípnání jasanu, který byl obecním majetkem. Nové místo nastoupil p. Antonín Dvořák.

Volby

Dne 16. září 1923 bylo zvoleno nové obecní zastupitelstvo dle poměrného zastoupení:

Republikánská strana

1. Machatý František čp. 37, 2. Jánský František čp. 42, 3. Šotola Čeněk čp. 18, 4. Roušar František čp. 24, 5. Kroutil Čeněk čp. 19, 6. Mífek František čp. 10, 7. Jukl František čp. 12

Sociálně demokratická strana

Ornsterin Rudolf čp. 2, Skala Stanislav, Malínský Jan, Budínský Josef, Pavlík Josef.

František Jánský byl zvolen starostou, Rudolf Ornstein a Josef Budínský za členy obecní rady. Jako komisař byl přítomen učitel z Hrochova Týnce.

Dne 18. listopadu 1923 byl zvolen František Jukl obecním knihovníkem.

Ceny obilí

1 q žita 85 – 120 Kč, 1 q ječmene 110 – 130 Kč, 1 q pšenice 160 Kč.

Rok 1924

Dne 6. března 1924 byl p. František Jukl jmenován obecním kronikářem.

Dne 23. března 1924 byly koupeny pro obec první knihy, které opatřil p. Svatoň, knihář z Chrastí. Celkem bylo koupeno 25 knih v ceně 500,- Kč.

Pozemková reforma

Do obce přišly vyhlášky, aby si uchazeči podali přihlášky o přidělení půdy od rosického dvora. Bohužel, naše obec nebyla pojata do parcelování rosických (dvorských) polí. Byla vyslána deputace do Prahy na pozemkový úřad, aby se postarala o zúčastnění se našich občanů na parcelaci. Dřívější nárok na parcelování polí řestockého dvora byl neuznán a naši občané byli odkázáni na pozdější parcelaci rosických polí. Deputace v Praze skutečně pořídila, a bylo tedy přikročeno k parcelování.

Byl zvolen výbor či poradní sbor, ve kterém zasedali: p. Alois Kocourek, p. František Dočkal, p. Stanislav Skala, p. František Stražil a p. Josef Mífek.

Naší obci bylo přiděleno k parcelování 18 hektarů orné půdy. Všichni uchazeči dostali po 40 arech půdy kromě invalidů a legionářů. Tito byli na prvním místě a každý z nich dostal 1 hektar a 20 arů. Pro legionáře pracovala jejich organizace. Jednomu nepotřebnému vymohl poslanec přiděl 50 arů. Legionář Boček se zřekl 20 arů ve prospěch druhých.

Parcelace způsobila mnoho osobních nepříjemností a hádek. Byli i takoví uchazeči, kteří štváli na druhé, jen aby tito odpadli resp. upustili od svých žádostí. Sobectví a závist provázely tento jinak demokratický čin.

Dne 19. října 1924 nastoupil p. Karel Balíček místo obecního strážníka po Antonínovi Dvořákovi. Slib skládal starostovi obce. P. Františku Jánskému.

Zakoupení pole pro obec s následným pronájmem

Dne 11. listopadu 1924 zapůjčil p. Rudolf Ornstein 4 000,- Kč na zakoupení pole pro obec. Občané, kteří žádali přiděl jenom do pachtu, obdrželi jej prostřednictvím obce, která pole zaplatila. Ti, kteří jej obdrželi, platili z něho obci nájem (z 20 arů činil nájem 200,- Kč ročně). Obec koupila celkem 1 hektar a 19 arů orné půdy.

Stavba kanálu z horní do dolní louže

Na vyřízenou žádost p. Bočka, byl vystavěn kanál z horní louže do dolní louže přes jeho dvorek. Stavba byla započata dne 17. dubna 1924.

Počasí

Zima r. 1924 byla bouřlivá, dělaly se veliké závěje. Lidé jezdili po nich s vozem a neprobořili se.

Zemědělství

Ceny: 1 q pšenice 200 Kč, 1 q žita 150 Kč, 1q ječmene 240 Kč. Obilí se urodilo poměrně málo.

V naší obci, jako ostatně v celém kraji, se provádí hospodářství smíšené, to znamená, že každý hospodář pěstuje obilí všeho druhu, píce jako vojtěšku a jetel, cukrovku a krmnou řepu, brambory. Jde převážně o majitele usedlostí ve výměře od 2 ha – 5 ha. V naší obci jsou jen 4 koně(1 pár. p. Roušar, po jednom p. Skala a p. František Dočkal), ostatní používají výhradně kravských potahů.

Z hospodářského náradí tvoří základ:

1 vůz (prkeňák) pro přepravu hnoje, močůvky, krmení, náradí,
1 karboň – truhlička pro přepravu cukrovky, brambor, řepných řízků,
1 pluh – ruchadlo, brány, válec, smyk, pospíchač a lejta na močůvku.

Z ručního náradí pro sklizňové práce převládají:

travní kosa a kosa-hrabice pro žňové práce a pohrabačky.

Základem výnosů je kromě sklizně obilí příchovek vepřů, telat, jalovic a drůbeže, především hus.

V hospodářství ve výměře kolem 2 hektarů jest jeden pár krav s příchovkem 1 odstavené jalovice nebo jediná kráva s příchovkem, avšak za cenu příprěže druhé krávy souseda.

Sociální složení obyvatelstva naší obce

Převládají vlastníci drobných usedlostí kolem 5 hektarů orné půdy a domkaři s průměrným vlastnictvím 20 arů, avšak i bez. Tito občané jsou odkázáni na svoji obživu s příležitostným a sezónním výdělkem na stavbách, v cukrovarnické kampani a u místních rolníků za cenu obdělání políčka nebo získání výdělku ručním vyšíváním u místního faktora p. Rudolfa Ornsteina. V průměru nejde o výrazný životní standard, neboť obživa jest kryta z hospodářství co dá po zaplacení daní, přírážek, dluhů, splátek sourozeneckých podílů a u ostatních občanů z výtěžku sezónního zaměstnání a z výnosu políčka.

Cena zemědělské půdy

Protože výnos políčka tvoří základ existence občanů naší obce vzhledem k tomu, že obec neleží v průmyslové oblasti, jest cena pole poměrně vysoká a poptávka převažuje nad nabídkou. Jeden korec dobré zemědělské půdy jest ceněn až 6 000,- Kč a i více.

Rok 1925

Zima byla mírná, takže již 16. února se selo obilí. Avšak dne 13. března a 15. března byl veliký mráz a úvozy byly zaváty sněhem. Dne 1. března 1925 byly zasázeny akáty u dolní louže namísto vykácených jasanů a topolů. O něco výše byly zasázeny 2 lípy. Akáty a lípy vysázeli Karel Balíček a jeho syn František.

Dne 30. srpna 1925 bylo obecním zastupitelstvem rozhodnuto o stavbě kanálu k odvodnění dolní cesty, na které jarní přívaly dělaly mnoho škod.

Obilí tohoto roku stouplo až na 280,- Kč.

Zboření synagogy

Židovská náboženská obec se sídlem v Heřmanově Městci prodala staviteli Josefu Šárovi z Chrasti u Chrudimě zdejší synagogu-modlitebnu za 5 000 Kč na zbourání.

Stavební činnost

Stavbou p. Orsteina dostal dolní konec obce lepší vzhled.

V tomto roce přistavěl František Jukl chlév, František Stržil kůlnu, Stanislav Skala rozšířil přistavbou chlév.

Rok 1926

Měření polních cest

Na jaře r. 1926 se přeměřovaly obecní cesty od hospody v č. 7 do zadních úvozů a k Rosicům. Rozměry cest byly omeznikovány. Nejvíce „přiorků“ měl p. Josef Novák. Avšak o ten „přiorek“ nepřišel, poněvadž se měřením zjistilo, že vedlejší pole p. Motyčky má větší rozlohu nežli zaknihovanou v pozemkových knihách. Pan Motyčka dobrovolně vrátil přebytek pole p. Novákovi, ačkoliv nemusel, poněvadž třicetiletým užíváním nabyt vlastnické právo.

Veřejnou dražbou byla prodána tráva na březích a cestách za 300,- Kč. Až do této doby žali trávu vlastníci sousedícího pole.

Stavební činnost

Vincenc Štěpánek postavil v tomto roce kovárnou a Alois Kocourek přestavěl mlat a dal na obytné stavení nový kryt.

Rok 1927

Neštěstí

Odvodem povinný p. Bohuslav Šotola, nešťastnou náhodou při jízdě vlakem, spadl pod kola a na místě zůstal mrtev. Příčina neštěstí zůstala neznáma.

Volby

Dne 11. října 1927 bylo zvoleno nové zastupitelstvo. Protože kandidovala jen strana republikánská, navržení kandidáti byli rovněž zvoleni a sice:

Josef Novák, Šotola Vincenc, Bohuslav Roubínek, František Motyčka, František Roušar, Čeněk Kroutil, Josef Mrkvička, František Jukl, Václav Šikl, František Mífek, Čeněk Štěpánek, Oldřich Konrád.

Starostou byl zvolen František Roušar, náměstkem Oldřich Konrád, František Motyčka a František Jukl za členy obecní rady.

Stavební činnost

V r. 1927 p. Josef Machatý přestavěl celé obytné stavení.

Počasí

Dne 15. května 1927 sněžilo.

Ceny obilí v r. 1927 se ustálily asi na 200 Kč.

Rok 1928

Počasí

Dne 17. dubna 1928 napadlo tolik sněhu, že se lámaly větve stromů.

Ještě 10. května bylo chladno a sněžilo.

Žně byly pěkné a podzim nad očekávání pěkný a suchý.

Až do Silvestra bylo pořád bláto. Navečer před Novým rokem začalo silně sněžiti.

Cena obilí dostoupila výše 180 Kč.

Mimořádná událost při telení

V prosinci se měla panu Aloisovi Malínskému teliti kráva, avšak porod byl těžký a nemožný. Kráva musela býti poražena a při otevření dělohy shledáno, že plod tvoří dvojčata srostlá k sobě prsy. Byla to zřůda, kterou zakoupila správa Střední hospodářské školy v Chrudimi za Kč 100,- .

Stavby

Pan František Motyčka přestavěl stodolu.

Rok 1929

Mrazová pohroma

Celý leden 1929 hodně sněžilo. Začátkem února uhodily tuhé mrazy, které byly neobyčejně kruté a dlouhotrvající. (od – 32°C do – 37°C. Mnoho polní zvěře a ptactva pohynulo. Všechny ovocné stromy vzaly za své. Není pamětníka takových mrazů. Ceny paliva a uhlí neobyčejně rychle stouply.

Přiškolení k Trojovicům

Dne 5. května 1929 ve schůzi obecního zastupitelstva bylo usneseno, aby naše obec byla přiškolená k Trojovicům.

Volby do Národního shromáždění

Dne 27. října 1929 byly volby do poslanecké sněmovny a senátu.

V naší obci byl výsledek voleb následující:

- republikánská strana	60 hlasů pro sněmovnu	55 hlasů pro senát
- soc. dem. strana	34 hlasů pro sněmovnu	28 hlasů pro senát
- lidová strana	25 hlasů pro sněmovnu	22 hlasů pro senát
- nár. soc. strana	5 hlasů pro sněmovnu	5 hlasů pro senát
- živnostenská strana	5 hlasů pro sněmovnu	4 hlasy pro senát
- komun. strana	1 hlas pro sněmovnu	1 hlas pro senát
- Hlinkova strana	1 hlas pro sněmovnu	1 hlas pro senát

Počasí

Dne 4. července večer strhl se prudký vítr, který nadělal poměrně málo škod. Žně byly pěkné a suché, ale obilí bylo poskrovnu. Obecní třešně byly vykáceny a prodány ve veřejné dražbě. Tohoto roku se objevily spousty myši – hrabošů, které ničily jetele a ozimy.

Obilí kleslo na průměrnou cenu 160 – 68 Kč.

Stavby

Pan František Stržil přistavěl nový chlév a Stanislav Skala novou kůlnu.

Rok 1930

Myši pohroma

Myši se množí stále. Nejlépe se osvědčilo chytání do pastí. Do 50 pastí se jich chytilo denně až 150. Na konci pole se jich pochytalo až 500 denně (v jetelinách).

Přiškolení

Dne 25. února se oficiálně uskutečnilo přiškolení naší obce k Trojovicům. Byla zde přítomna komise od okresní školní rady, která měla prověřiti důvody přiškolení.

Hasiči

Dne 15. června pořádali zdejší hasiči první veřejné cvičení.

Počátek světové krize

Ceny obilí stále klesaly až na průměrnou cenu 125 Kč za cent. Mluví se o světové krizi, o jejím začátku.

Honitba

Dne 28. září byla obecní honitba ofertně pronajata za 1600 Kč ročně. Dosud se platilo nájemné 120 Kč ročně. Nájem získal p. Stanislav Skala, ale majitel přestavlkého dvora společně s několika zdejšími občany podal rekurs. Pan Stanislav Skala rekuroval taktéž k zemskému zastupitelství do Prahy, které uznalo jeho ofertu za platnou a přidělilo honitbu jemu.

Stavby

Pan Dočkal František čp. 9 dal na stavení nový kryt.

Pan František Dvořák z č. 22 přistavil novou stodolu (bývalá rybára, kde bydlel sádecký).

Pan Alois Dočkal přistavěl stodolu u čp. 3 a na staré stavení dal nový kryt.

První auto

Pan Rudolf Ornstein si koupil osobní auto, čímž se stal prvním vlastníkem motorového vozidla v obci. Před tím vlastnil motocykl zn „Indian“ s bočným vozíkem.

Po roce 1930

Rok 1931

Osvěta

V únoru 1931 byla pořádána přednáška se světelnými obrazy na téma „Návrat českých legionářů do vlasti“. Přednášel p. řídící učitel Teplý z Trojovic. Druhá přenáška byla pořádána 7. března. Dne 10. května byla pořádána oslava svátku matek.

Přiškolení

V květnu přišlo definitivní vyřízení naší žádosti o přiškolení naší obce k Trojovicům.

Počasi

Letošní rok byl velmi suchý. Obilí bylo velmi málo a ještě poměrně laciné. Mluví se o ještě lacinějším dovozu obilí z Maďarska, což má vliv na klesající cenu našeho obilí.

Zrušení rosického cukrovaru

Rosický cukrovar přestal v r. 1931 pracovati, takže odvoz řepy byl určen do hrochovotýneckého cukrovaru (s nákladem do Rosic, odkud vlakem do Hrochova Týnce).

Volby

Dne 27. října 1931 měly se konati volby v naší obci, ale starosta nepodal včas potřebné listiny k Okresnímu úřadu v Chrudimi. Volby se opozdily o 14 dní, ale dohodou dvou zdejších politických stran (republikánské a soc. demokratické) počet členů stanoven na 6 : 6.

Starostou se stal opět p. František Roušar, náměstkem p. František Navrátil, radními Alois Kocourek a František Dočkal.

Pan Emanuel Kysela rozprodal zde 14 korců polí.

Projekt hřbitova

Obec hodlala stavěti nový, vlastní hřbitov, ale židovská náboženská obec nechtěla prodati pozemek vedle židovského hřbitova.

Rozpory s knihovníkem

Zvolené nové zastupitelstvo resp. Obecní rada nechtěla obecnímu knihovníkovi vyplatiti celou rozpočtovou položku za 2 roky. Byly svolány 2 schůze, ale knihovník trval na celém požadavku. Intervenoval u osvětového jednatele v Chrudimi a celý obnos Kč 620 mu musel býti poukázán. Knihy vybrala osvětová komise.

Ceny životních potřeb

Některé platné ceny koloniálního zboží:

1 kg cukru kusového 6,10 Kč, 1 kg soli 1,- Kč, 1 kg rýže 3,50, 1 kg hovězího masa 12,- Kč, 1 kg vepřového masa 16,- - 18,- Kč, 2 vuřty a 1 houska 1,- Kč, 1 kg sádla 18,- Kč.

Máslo a vejce bylo stále prodávána na trhu i donáškou do soukromých rodin, přesto nepřesahovala v tomto roce poptávka nad nabídkou.

Od pečení chleba se platí za 1 pětikilový bochník 1,- Kč. Stále trvá zvyk domácího pečení chleba, především z úsporných důvodů.

V naší obci se omezuje spotřeba masa jen na neděle a svátky, a i zde jest kryta potřeba z drůbeže vlastního chovu.

Ceny plodin klesají, daně se zvyšují.

Občanů nezemědělského původu se stálým, trvalým zaměstnáním, není . V obci žije 1 rodina státního zaměstnance železničáře s malým, pevným příjmem, dá se říci se stálým zaměstnáním. V obci jsou 2 obchody s koloniálním zbožím. Pouze jediný prosperuje, protože Faktorství ručního vyšívání jest spojeno s prodejem koloniálního zboží, které jest šičkám nabízeno při výplatě nepatrných odměn za mnoho hodin práce. Pracovních příležitostí jest málo, výdělky a tržba za výsledky celoroční dřiny na polích jsou s klesající úrovní.

Všeobecně se šetří, omezuje se spotřeba cukru a jest běžným jevem, že se večere odbývají mlékem a brambory, v některých rodinách z nutnosti zachování rovnováhy rodinného rozpočtu.

Všeobecně se cítí, že dochází k značnému znevážení lidské práce cestou nízkých mezd a poklesu cen zemědělských výrobků. Tato nálada mezi našimi občany jest patrná a začíná se mluvíti o politických příčinách v naší zemi i ve světovém měřítku.

Rok 1932

Dne 13. března pořádal místní sbor dobrovolných hasičů besídku s básněmi a proslovy k uctění jmenin p. presidenta Masaryka. Rovněž místní sbor zakoupil jeviště za 2 500,- Kč od divadelních ochotníků z Podlažic.

První telefon

Pan Ornstein postavil telefonní přípojku do svého domu.

Do naší obce se přistěhoval s rodinou řeznický pomocník p. František Čaban, bydlel v domku po p. Františku Kulhánkovi.

Místo po židovské synagoze koupil a ohradil p. František Jukl. Vedlejší soused mu nechtěl dovolit výměnu.

Světová krize

Ceny obilí:

1 q pšenice 150,- Kčs, 1 q žita 83,- Kčs, 1 q ječmene 75,- Kčs, 1 q ovsa 50,- Kčs. Mluví se i o tom, že ceny maďarského obilí jsou ještě nižší a že je možné je ihned dovážeti. Jest to politika obilního monopolu.

Světová krize – byl a je to obecný název pro současnou bídu a nezaměstnanost. Postihla s výjimkou několika rodin v obci všechny obyvatele obce. Není organizované pomoci! Daňový základ je nezměněn při poklesu cen obilovin a tržní produkce za chovný a jatečný dobytek neodpovídá vynaložené práci. Dokladem toho jest znevážená lidská práce a námaha, protože zemědělské práce jsou konány jen ručně za použití tradičních nástrojů a převažujících kravských potahů. Mechanizační prostředky jsou trávni sekačky, obilní sekačky – hrabice, které jsou však v závěsu za koňské potahy. Jejich majitelé jsou však nepočetní (asi 5). Převládá ruční práce a tradiční nástroje jako pluh a brány. Obilní sklizeň spočívá v převažující míře pokosením ručními hrabicemi. Výkon 1 zdatného sekáče činil při stojatém obilí asi 1 slabý korec až celý korec „od slunka do slunka“ za odměnu zhruba 20,- Kč a 2 svačín a trochy piva.

První mechanisace při žních

První mechanisovaný výmlat zavedl p. Čeněk Kroutil. Sám s mlátičkou objížděl hospodáře a v rozsahu 1 dne provedl výmlat s plným vyčištěním obilí.

Spolek „Domovina“ zakoupil 1 mlátičku zn. Wichtrele + Kovářík“ z Prostějova za 22 000,- Kč. Náklad byl postupně umořován z poplatků za výmlat. Výmlat byl prováděn u řady občanů tak zvaným „odmlacením“, protože tito měli malé stodůlky nebo místo nich i jen domovní půdy pro uskladnění slámy a sena. Prováděl se přitom i výmlat obilních „kytic“, jež uvázaly pilné a příčinlivé ruce drobných pasáček hus a starších žen.

Podobné sdružení došlo i pro zakoupení secího stroje zn. „Melichar“.

Způsob obilní sklizně spočívá v této době sušením obilních porostů přímo na poli v tak zvaných „mandýlkách“. Byly tak zvané křížové mandele pro ječné snopy, jež se vázaly do ručně dělaných žitných povřísel, jiné mandele byly pro vázané pšeničné snopy. Stavěly se do dvou nebo tří řad na stojato a klasy byly pak proti nepohodě chráněny střešovitým uspořádáním vrchních snopů. Odvoz byl proděn na „žebříňácích“ s použitím konopné pauly otočené zpředu kolem oje. Na 1 kravský potah se naložilo 8 – 9 mandelů (1 mandel = 15 snopů), na pár koní 15 mandelů i více. Jiných mechanizačních prostředků nebylo jako ku př. traktorů. Obecně lze potvrdit, že trvá tradiční způsob obdělávacích a sklizňových prací. Pokud se týká družstevní mlátičky, její použití obstarával nejdříve p. Josef Mrkvička a později po úrazu na prstu (ukazováku) pak p. Antonín Doucha.

Kromě mechanisovaného výmlatu trvá i výmlat cepy. To proto, že „šítová“ sláma jest používána ke zhotovování povřísel a k použití do slamnůků. Jako současník pamatují ještě v letech 1919-1920, kdy se žito mlátilo cepy zhruba 1 měsíc v zimě. Ostatní výmlat byl prováděn mlátičkami bez čištění za použití žentouru, kde pohonnou sílu obstarával 1 pár zapřažených krav; později po r. 1920 za použití elektrického motoru.

Katastr obce obsahuje výměru asi 140 hektarů orné půdy. Jsou zužitkovány všechny plochy, především vyžínání mezi a vozových cest bylo zdrojem píce pro hodně občanů naší obce, kteří nevlastní dostatek polí a pěstují drobné zvířectvo. Pro tyto účely je užíváno sežínání bujného obilí v květnu a i plevelného ostí na jařinách.

Rok 1933

Za letošní zimu bylo sehráno několik divadelních kusů.

Jaro bylo chladné.

Letošní žně byly dosti výnosné, avšak nepatrná cena obilí nevyrovnala krytí potřeb rolníků naší obce.

Trvá krize.

Dokladem sociální nerovnosti jest případ Ferdinanda Doležala: po otci Čech, který pocházel z domu, jež obývala rodina Kulhánkových, po matce Rakušan. Jeho otec odešel, jak bylo v monarchii obvyklé, za prací do Vídně, kde se osamostatnil. Z jeho 3 synů přežil I. světovou válku syn Ferdinand, který, ač rakouský občan, byl postrkem vrácen do rodné obce jeho otce jako válečný invalida. Jeho zaopatření spočívá v tom, že jest stravován po číslech. Natrvalo se ho ujal p. František Motyčka za stravu a ošacení. Podobným případem jest Leopold Adler zvaný Poldík, který bydlí ve svém domku, nyní obecním, a to nocuje v jedné místnosti s babičkou Zelenou. Jeho vydržování provádí židovská veřejnost v Chrasti, kam každý pátek dochází.

Zajištění ve stáří jest prováděno výměnkem nebo spolužitím v rodině svých dětí.

Nezaměstnanost trvá a sužuje většinu rodin naší obce.

Stavby

Nový domek si vystavěl p. Bohumil Petružálek.

Lípy „u svatých“

Koncem roku v listopadu zuřil veliký vítr, který povalil „u svatých“ památnou lípu. Na její místo byla vysázena velkolistá lípa - nazvána lípou svobody. Tuto lípu vysadil p. František Balíček.

Rok 1934

V lednu byl pořádán ples.

Jaro bylo suché, teprve v květnu začalo vydatně pršet.

Cena dobytka rychle klesá, protože je nedostatek píce. Obilí se urodilo poměrně málo. Klasy byly sice plné zrna, ale za to slámy byl nedostatek. Projevuje se stále nedostatek píce.

Ve žních uhodilo pod hospodou do 2 žitných mandýlků. I když přitom přšelo, žito hořelo a zrní létalo. Úroda řepy cukrovky byla dobrá (až 120 q po korci).

Rok 1935

Byly sehrány divadelní hry „Věrní panu prezidentovi“ a „Vstup do srdce zakázán“, „Rozmysli si Mařenko“.

Letošní jaro bylo studené, mrazivé.

Volby do vyšších orgánů

V neděli 19. a za týden 26. května byly vypisovány volby do poslanecké sněmovny, senátu, zemského sněmu a okresu.

Volby ve zdejší obci dopadly následovně:

Kandidátka č. 2 – soc. dem. strana –	37 hlasů do poslanecké sněmovny,	32 hlasů do senátu
Kandidátka č. 1 – republikánská strana –	68 hlasů do posl. sněmovny,	55 hlasů do senátu
Kandidátka č. 4 – komunisté -	4 hlasy do posl. sněmovny,	3 hlasy do senátu
Kandidátka č. 5 – lidová strana -	20 hlasů do posl. sněmovny	
Kandidátka č. 10 – živnostenská strana -	12 hlasů do posl. sněmovny,	12 hlasů do senátu
Kandidátka č. 13 – národní sjednocení -	2 hlasy do posl. sněmovny,	2 hlasy do senátu
Kandidátka č. 21 – fašisté	1 hlas do posl. sněmovny,	1 hlas do senátu

Průběh voleb do zemské sněmu a okresu:

Kandidátka č.	Počet hlasů do zem. sněmu	Hlasy do okresu
Č. 1 – republikánská strana	60	59
Č. 2 – soc. dem. strana	33	34
Č. 4 - komunisté	4	5
Č. 5 – lidová strana	14	14
Č.10 – živnostenská strana	15	14
Č.20 – národní sjednocení	2	2
Č.21 – fašisté	1	1

Politický boj byl sváděn s každým voličem z opačného politického tábora. Ve schůzích jeden druhého osočoval. Do obce přijelo auto agrární strany, aby agitace byla velkolepější. Komunisté měli schůzi u p. Jana Malínského. Výsledek voleb nepřinesl žádné zlepšení sociálních podmínek. Život obce pokračoval i v r. 1935 bez podstatných událostí.

Rok 1936

Mírné zlepšení životních podmínek

Došlo k určitému zlepšení cen obilí a dobytka. Proces zaměstnanosti není co do odměňování výrazný, pracovních příležitostí mimo obvod naší obce se týká sezonních prací (zedníci, pomocní dělníci).

Úroda byla průměrná. Život obce proběhl i v r. 1936 bez podstatných událostí.

Rok 1937

Nastává určité oživení hospodářského života, které jest odrazem celostátních poměrů.

Zbrojení

Mluví se o zbrojení naší republiky, především o výstavbě opevnění na německo-československých hranicích. Zčásti probíhá i určitá psychóza strachu z války, protože vývoj v sousedním Německu má rušný a nebezpečný spád. Naši občané besedují o těchto politických poměrech doma i ve světě za průběhu léta pod lípou na prkenném voze v sousedství domku p. Františka Bočka. V zájmu objektivní pravdy nutno říci, že tyto názory směřují ke kalkulacím životních potřeb, odbytu zemědělské produkce a jejich cenám, zčásti jsou věnovány zážitkům z 1. světové války a zčásti také kritice současných vládních míst.

V této době je málo uživatelů rozhlasu pro jeho cenovou nedostupnost a ještě horší stanovisko lze konstatovati v odběru denního tisku. Jde o tendenční zprávy Venkova, Lidového deníku. Jiných tiskovin nebylo užíváno kromě nárazového nákupu Českého Slova atd.

V té době zuří ve Španělsku občanská válka a i naši občané podvědomě tuší dosah budoucích událostí, nebude-li tento nebezpečný vývoj zastaven.